

† **CALINIC**

Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

PARABOLELE

Nestemate ale învățaturii lui Iisus

 **EDITURA
CRINCA**
SUCEAVA, 2022

CUPRINS

Cuvânt înainte	/ 5
Parabola semănătorului	/ 17
Parabola seminței care crește de la sine	/ 23
Parabola grăuntelui de muștar	/ 27
Parabola aluatului	/ 31
Parabola neghinei	/ 35
Parabola lucrătorilor celor răi	/ 39
Parabola smochinului	/ 45
Parabola furului din miez de noapte	/ 49
Parabola servitorului bun și a celui rău	/ 53
Parabola celor zece fecioare	/ 57
Parabola talanților sau a minelor	/ 63
Parabola vameșului și a fariseului	/ 67
Parabola fiului risipitor	/ 75
Parabola bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr	/ 81
Parabola samarineanului milostiv	/ 87
Parabola bogatului căruia i-a rodit țarina	/ 93
Parabola datornicului nemilostiv	/ 101
Parabola făcliei de sub obroc	/ 107
Parabola celor două case	/ 111
Parabola vinului și a peticului	/ 115
Parabola comorii ascunse în țarină	/ 119
Parabola mărgăritarului de mult preț	/ 123

Parabola năvodului	/ 125
Parabola oii pierdute	/ 127
Parabola drahmei pierdute	/ 131
Parabola lucrătorilor tocmiți la vie	/ 135
Parabola celor doi fii	/ 141
Parabola celor doi datornici	/ 145
Parabola prietenului de la miezul nopții	/ 151
Parabola smochinului neroditor	/ 155
Parabola despre ocuparea locurilor la mese	/ 161
Parabola celor poftiți la cină	/ 165
Parabola turnului și a regelui	/ 173
Parabola iconomului necredincios	/ 179
Parabola slugii și a stăpânului	/ 183
Parabola judecătorului nedrept	/ 187
Parabola despre grija cea lumească	/ 191
Parabola despre duhul cel necurat	/ 197
Păstorul care desparte oile de capre	/ 201
Parabola despre împărăția dezbinată	/ 209
Parabola despre sare și lumină	/ 213
Parabola despre cele ce spurcă pe om	/ 217
Parabola despre pai și bârnă	/ 221
Parabola despre câinii și porcii omenești	/ 225
Parabola puilor de sub aripi	/ 229
Parabola despre prorocii mincinoși	/ 233
Parabola despre copiii care strigă în piețe	/ 237
Parabola despre pâinea vieții	/ 243
Parabola despre păstorul cel bun	/ 249
Parabola despre vița cea adevărată	/ 257
Parabola despre nașterea din nou	/ 261
Parabola despre apa cea vie	/ 271
 Bibliografie consultată	 / 279

PARABOLA SEMĂNĂTORULUI

„Parabola semănătorului” a fost reținută de Sfinții Evanghe-
liști (*Matei* 13, 3-23; *Marcu* 4, 1-20 și *Luca* 8, 5-15) și se numără
printre primele parabole rostite de Mântuitorul.

Iisus Se afla în Capernaum, care devenise „patria” sau „ceta-
tea” Sa (*Matei* 4, 13; 9, 1), localitate situată pe țărmul nordic al
Mării Galileii. Pe țărm, „mulțime multă” Îi aștepta cuvântul de
învățătură. Atunci, El S-a dus și – ca să Se poată face auzit și
văzut – S-a urcat într-o corăbioară și le-a adresat un cuvânt alcă-
tuit din câteva pilde despre Împărăția cerurilor.

Sf. Evanghelist Matei reține, în această cuvântare, nu mai
puțin de șapte parabole: parabola semănătorului, a neghinelor,
a grăuntelui de muștar, a aluatului, a comorii ascunse, a mărgă-
ritarului și a mrejei. Sf. Evanghelist Marcu reține, în același
context, doar trei dintre ele: a semănătorului, a spicului de grâu
și a grăuntelui de muștar (*Marcu* 4, 13-20); pe când Sf. Evan-
ghelist Luca reține doar parabola semănătorului (*Luca* 8, 5-15).

Dintre cele trei expuneri sinoptice, se impune atenției noas-
tre versiunea consemnată de Sf. Evanghelist Luca pe care Sfinții
Părinți au rânduit-o a fi citită ca Evanghelie în Duminica a XXI-a
după Rusalii. Sf. Evanghelist Luca spune că Mântuitorul – după
ce a fost uns cu mir de femeia păcătoasă în casa fariseului Simon

(*Luca* 7, 44-47) – a făcut un înconjur prin sate și cetăți, propovăduind vestea cea bună despre Împărăția lui Dumnezeu, însoțit de cei 12 Apostoli și de unele femei, care fuseseră vindecate de El, precum: Maria, numită Magdalena, din care scosese șapte demoni; Ioana, femeia lui Huza, unul dintre iconomii lui Irod; Suzana și multe altele, care le slujeau cheltuind din avutul lor (*Luca* 8, 1-3). Însoțit de ascultătorii Săi permanenți, Iisus binevestea Împărăția lui Dumnezeu, când – adunându-se „mulțime multă” de prin toate cetățile, pârgă a noului popor al lui Dumnezeu – Iisus le-a rostit un cuvânt bogat, țesut numai din parabole; sigur că, printre ascultători nu se aflau numai oameni de rând – oameni de bun simț – ci și mulți cărturari și farisei. În acest context, El a preferat să le descopere Împărăția lui Dumnezeu prin parabole, pentru ca unii – cum spune El, citând din prorocul Isaia – „văzând, să nu vadă și, auzind, să nu înțeleagă” (*Isaia* 6, 10; *Luca* 8, 10). Versetul îi vizează pe cei ce se împotriveau învățaturii Lui. Așa că, principalii beneficiari ai acestei revelații prin parabole au fost numai „ucenicii” (*Luca* 8, 10), pe care Mântuitorul Însuși îi ferecește, zicându-le: „Fericiți sunt ochii voștri, fiindcă văd; și urechile voastre, fiindcă aud. Căci adevărat grăiesc vouă, că mulți proroci și drepti au dorit să vadă cele ce priviți voi și n-au văzut; și să audă cele ce auziți voi și n-au auzit” (*Matei* 13, 16-17). Această fericire este împlinirea profeției lui Maleahi, care zice: „Și vă vor ferici pe voi toate neamurile, pentru că voi v-ați făcut țarini dorite” (*Maleahi* 3, 12). Cunoașterea pe care Iisus le-o mijlocea celor simpli trebuie văzută ca pe o recompensă a osârdiei și a sânguinței lor de a-L asculta și de a-L urma (*Luca* 11, 9). Spre deosebire de ei, ceilalți – spune

Mântuitorul – se arată a fi dintre cei care: „cu auzul aud și nu înțeleg și cu ochii văd și nu pricep” (*Matei* 13, 14). Această afirmație preia, de fapt, o profeție veterotestamentară: „Cu urechile veți auzi, dar nu veți înțelege; și cu ochii vă veți uita, dar nu veți vedea. Căci inima acestui popor s-a învățat să nu aude greu și ochii lui s-au închis, ca nu cumva să vadă cu ochii și să audă cu urechile și cu inima să înțeleagă și să se întoarcă și eu să-i tămăduiesc pe ei” (*Isaia* 6, 9; *Ieremia* 5, 21; *Iezechiel* 12, 2). De remarcat este faptul că orice înțelegere a celor sfinte este darul lui Dumnezeu, dar este necesară și strădania fiecăruia pentru a primi acest dar. Așadar, parabola semănătorului nu vrea să scoată în evidență stângăcia semănătorului din cauza căreia „una a căzut lângă drum și a fost călcată cu picioarele și păsările cerului au mâncat-o; alta a căzut pe piatră și, răsărind, s-a uscat, pentru că nu avea umezeală; alta a căzut între spini și spinii, crescând cu ea, au înăbușit-o; iar alta a căzut pe pământul cel bun și, crescând, a făcut rod însutit” (*Luca* 8, 5-9), ci – prin intermediul acestei parabole – Iisus vrea să atragă atenția ascultătorilor Săi asupra infertilității solului în care a căzut cea mai mare parte din sămânța aruncată – adică trei pătrimi – a mers, până la o vreme, pe când cea aruncată în pământ bun a fost singura roditoare.

Sf. Apostol Pavel spune că „dacă o țarină rodește spini și ciulini, focul o arde” (*Evrei* 6, 8). Afirmația Apostolului neamurilor este continuarea strigătului prorocului Ieremia, care zice: „Arați-vă ogoare noi și nu mai semănați printre spini” (*Ieremia* 4, 3).

Mântuitorul Însuși – în calitate de Semănător al Cuvântului – la rugămintea ucenicilor (*Luca* 8, 9), explică parabola, zicând: „Cele de lângă cale sunt aceia în care se seamănă cuvântul, și, când îl aud, îndată vine Satana și ia cuvântul cel semănat în inimă lor. De asemenea, cele semănate pe loc pietros sunt aceia, care – (atunci) când aud cuvântul – îl primesc cu bucurie până la un timp; apoi – când se întâmplă strâmtorare sau prigoană pentru cuvânt – îndată se smintesc. Cele semănate între spini sunt cei care ascultă cuvântul, dar grijile veacului acestuia și înșelăciunea bogăției și poftile după celelalte, pătrunzând în ei, înăbușă cuvântul și îl fac neroditor. Iar cele semănate pe pământul cel bun sunt cei care aud cuvântul și-l primesc și aduc roade: unul treizeci, altul șaizeci și altul o sută” (*Marcu* 4, 15-20). Așadar, prin intermediul acestei parabole, Mântuitorul Hristos vrea să arate câtă risipă fac oamenii de cele spirituale, preocupându-se de cele ale vieții de zi cu zi; trei părți din sămânța aruncată s-au irosit și numai a patra parte a căzut în pământ bun, rodind – de o sută de ori mai mult, de șaizeci de ori și de treizeci de ori (*Matei* 13, 8) – spre a ne încredința că această roadă este dată în compensare de Dumnezeu pentru pământul cel sterp și neroditor.

Mântuitorul – prin cuvintele Sale, spun Sfinții Părinți – a semănat Cuvântul lui Dumnezeu și în sufletul celui trândav, nesimțitor și ignorant – asemenea drumului bătătorit – dar și în sufletul celui nestatornic și nerăvnitor, asemenea pământului pietros; și chiar în sufletul celui bine intenționat, inițial, dar care în cele din urmă s-a arătat a fi rob de grijile vieții, asemenea pământului cu spini. Însă, diferența între oameni – după cum

vedem – o face nu darul lui Dumnezeu care este același pentru toți, ci strădania pe care o depune fiecare pentru a valorifica acest dar. Chiar și pentru cei care se străduiesc vedem că este o anume gradare a reușitei: fiecare va primi pe măsura dăruirii sale; pustnicul va primi o sută; monahul, șaizeci; iar cel care a ales nunta cinstită, treizeci – spune Sf. Teofilact al Bulgariei.

Dumnezeu Se bucură și pentru cel care aduce drept rod o sută și pentru cel cu șaizeci și pentru cel cu treizeci; îi primește pe cei de pe urmă întocmai ca pe cei dintâi. De aceea, Dumnezeu le spune celor care au urechi de auzit și care vor să audă, că este dispus să-i primească și pe cei trândavi și pe cei împietriți și pe cei involburați de grijile vieții. Singura condiție este aceea ca ei să accepte oferta și să arate râvnă. Mărturie stau în această privință oamenii – „robi ai lui Dumnezeu” – „eliberați de păcate”, având „rodul lor în sfințenie, iar sfârșitul lor, viață veșnică” (*Romani* 6, 22). Acest fel de a semăna va dura până la sfârșitul veacurilor. Negreșit, aceasta pentru că Mântuitorul Iisus Hristos – după Înălțarea Sa la cer nu a neglijat ogorul Bisericii Sale, ci l-a încredințat Sfinților Săi Apostoli și, prin ei, ierarhilor și preoților, secundați de apologeți și învățători. Aceasta este partea cea bună a pământului roditor. Ei sunt cei care au primit mandatul de a vesti Evanghelia la toată zidirea – „aflată într-o neostoită foame după cuvântul lui Dumnezeu” (*Amos* 8, 11) – învățându-i pe toți oamenii să păzească și să împlinească toată legea Evangheliei (*Matei* 28, 20 și *Marcu* 16, 15). Ei sunt cei care au propovăduit și încă propovăduiesc – în numele lui Hristos – neamurilor, cu puterea dată lor de Mântuitorul, „ca și cum Însuși Hristos le-ar vorbi prin ei” (*2 Corinteni* 5, 20). Este

cea ce surprinde și Sf. Apostol Petru, care zice despre creștinii adevărați că sunt „născuți a doua oară, nu din sămânță stricăcioasă, ci din nestricăciune, prin Cuvântul lui Dumnezeu, care rămâne în veac” (1 Petru 1, 23). Cuvântul lui Dumnezeu conține „făgăduința vieții de acum și a celei viitoare” (1 Timotei 4, 8); iar Profetul Iezechiel (37, 1-10) constată că Logosul, Cuvântul lui Dumnezeu, „are puterea de a învia morții”.

Mesajul acestei parabole este îndemnul să ne facem sufletul ogor roditor pentru ca sămânța Cuvântului lui Dumnezeu să rodească în noi roadele bunătății, ale dreptății și ale dragostei prin care să ne facem părtași și moștenitori ai Împărăției Sale.

PARABOLA SEMINȚEI CARE CREȘTE DE LA SINE

Parabola a fost reținută de Sf. Evanghelist Marcu (4, 26-29) și a fost rostită în același context ca și „Parabola semănătorului” și cea a grăunțului de muștar.

Sfinții Părinți au rânduit-o a fi citită ca Evanghelie la Sfânta Liturghie de marți, în săptămâna a XIV-a după Rusalii.

„Vouă celor ce ascultați, vi se va da și vă va prisosi” (*Marcu* 4, 24), îi asigură Mântuitorul pe primitorii seminței Cuvântului. Dincolo de faptul că parabola pare a-i viza pe zeloți – grupare iudaică aflată în conflict fățiș cu stăpânirea romană, pentru eliberarea lui Israel de sub această stăpânire, urmată, în speranța lor, de înnoirea lumii prin instaurarea împărăției lui Mesia la conducerea lui Israel – ea surprinde lucrarea Sfinților Apostoli de a răspândi, în toată lumea, Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu, anunțată de Sf. Ioan Botezătorul (*Matei* 3, 2), împărăție asemănată cu lucrarea unui om gospodar care seamănă sămânța în pământ și care – după însămânțarea pământului – își pune încrederea în Dumnezeu, Care se va griji – ca Domn al Vieții – de creșterea acesteia. De aceea, gospodarul doarme liniștit, trezindu-se încrezător că semănătura va răsări și va crește; va „rodi de la sine”, „mai întâi pai, apoi spic, după aceea

grâu deplin în spic” (*Marcu 4, 28*). Și precum sămânța – căzută într-un pământ mănșos – crește în mod tainic și minunat, nefiind stingherită de eventualii spini ai țarinei, tot așa și Împărăția lui Dumnezeu, mai la început, a fost tăinuită (*Marcu 4, 22*), pentru ca mai pe urmă să cuprindă toată lumea.

Sigur, Cuvântul Evangheliei – de va cădea într-un suflet dispus să-l primească, dincolo de stâncile necredinței – va încolți, va crește și va rodi de la sine, în virtutea unei puteri tainice cu care el este investit precum sămânța căreia El i-a dat putere de viață și i-a stabilit legile creșterii, hrănit fiind de seva vieții în Duhul Sfânt: dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, credința, blândețea și celelalte asemenea acestora, enumerate de Apostolul neamurilor (*Galateni 5, 22*). În această exprimare Mântuitorul mijlocește înțelegerea tainică a lucrării lui Dumnezeu în inima omului, prin Duhul Lui cel Sfânt, dar și a răspunsului pe care Dumnezeu îl așteaptă din partea fiecărui om la această chemare de a se face lucrătorul împărăției vieții veșnice. Iar când rodul se va coace – sub căldura Duhului Sfânt –, Stăpânul „îndată va trimite secera, că a sosit secerișul” (*Marcu 4, 29*); adică spicele cuvintelor Evangheliei – Vestea cea bună, plină de puterea Cuvântului lui Dumnezeu (*Romani 1, 16*) – vor fi secerate, cu credință, spre hrana duhovnicească a celor trimiși să secere în Împărăția lui Dumnezeu. Atunci, nici semănătorul și nici secerătorul, adică, într-un cuvânt, nimeni nu va fi lipsit de răsplata strădaniei sale din partea Celui Preaînalt.

Sf. Apostol Pavel încredințează pe credincioșii din Filipi că „cel ce a început în voi lucrul cel bun îl va duce la capăt, până în ziua lui Hristos Iisus” (*Filipeni 1, 6*) „căci Dumnezeu este Cel ce

lucrează în voi și ca să voiți și ca să săvârșiți, după a Lui bună-voință” (*Filipeni* 2, 13). Ni se va da și ne va prisosi, dacă vom aștepta cu încredere, având inimile la Dumnezeu. Acesta este, de fapt, mesajul luminos al acestei parabole!